

De kindervriend

Onderzoek naar de tolerantie tegenover pedofilie in de jaren zeventig en begin jaren tachtig in Nederland

Naam: Hannah Hamans

Studentnummer: 3699552

Cursus: OSIII Bachelorscriptie

Docent: Dr. Willemijn Ruberg

Woorden: 9535

Datum: 17-01-2013

Inhoudsopgave:

Inleiding	3
1. Pedofilie in de negentiende en twintigste eeuw	7
Medisch perspectief op pedofilie	7
Strafrechtelijke vervolging	8
Zedelijkheidswetgeving	9
Tolerantie tegenover de pedofiel	10
Pedofilie en de jaren tachtig	12
2. Seksualiteit in de jaren zeventig in Nederland	14
Maatschappelijke veranderingen	14
Seksuele revolutie	14
3. Analyse van het wetenschappelijk discours omtrent pedofilie	18
Bespreking van de bronnen	18
Ervaringen auteur	21
Begrippen	22
Taboes	26
Samenvatting	27
Conclusie	29
Literatuurlijst	33

Inleiding

‘Seksueel contact met een volwassene kan voor een kind een positieve ervaring zijn.’¹ Dit is een citaat uit het boek van Theo Sandfort *Jongens over vriendschap en seks met mannen* (1986). Deze uitspraak staat haaks op onze huidige visie op pedofilie: seks met kinderen is misbruik. Het is taboe en we kunnen ons niet voorstellen dat in een andere tijd hier misschien heel anders over werd gedacht.

Vanaf de jaren zeventig veranderde de tijdsgeest door maatschappelijke factoren zoals economische groei, ontkerkelijking, ontzuiling, de groeiende rol van media en uitbreiding van de sociale zekerheid. De jeugd uitte kritiek op de generatie voor haar. Zij had nooit een economische stagnatie gekend zoals de Tweede Wereldoorlog. Jongeren bekritiseerden de zuinigheid van hun ouders en hun vooroorlogse idealen, zoals haar starre ideeën over seksualiteit.²

Door deze veranderende tijdsgeest begon ook de heersende visie op het gebied van seksualiteit te veranderen. Taboes werden doorbroken en seksualiteit werd geliberaliseerd. Er kwam een vrijere seksuele moraal en seksueel gedrag veranderde. Zo kwam er ruimte voor homoseksualiteit, liberalisatie van abortus, anticonceptie, seks voor het huwelijk, legalisering van prostitutie en pornografie. Daarnaast werd de zedelijkheidswetgeving hervormd en werd er gepleit om al deze zaken niet meer strafbaar te stellen.³ Door de opkomst van anticonceptie kon er anders worden omgegaan met seks. Seks kon nu meer worden gericht op genot in plaats van op voortplanting. Er werd gepleit voor scheiding van liefde en seks, waardoor er ruimte kwam voor open huwelijken.⁴ Kortom, er vond een seksuele revolutie plaats.⁵

Door deze veranderingen lieten verschillende groepen zich horen, zoals travestieten en pedofielen. Zij pleitten voor hun acceptatie. Daarnaast kwam er ook meer ruimte voor wetenschappelijk onderzoek naar seksualiteit. Er werd onderzoek verricht naar homoseksualiteit, pedofilie, buitenechtelijke relaties en seksueel geweld.⁶ Hierdoor ontstond ook de mogelijkheid voor een vrijere visie op pedofilie. Vele wetenschappers pleitten voor acceptatie van pedofielen. Misschien was het

¹ Theo Sandfort, *Jongens over vriendschap en seks met mannen* (Amsterdam 1987), achterflap.

² Hans Righart, *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict* (Amsterdam 1995) 13.

³ Angus McLaren, *Twentieth-century Sexuality a history* (Oxford 1999) 13; Gert Hekma e.a., *Verlies van de onschuld. Seksualiteit in Nederland* (Groningen 1990) 7, 19.

⁴ McLaren, *Twentieth-century Sexuality*, 176.

⁵ Hekma, *Verlies van de onschuld*, 18-20.

⁶ Janita Ravesloot, *Seksualiteit in de jeugdfase: vroeger en nu. Ouders en jongeren aan het woord* (Amsterdam 1997) 71-72.

helemaal niet zo verkeerd als pedofielen met kinderen omgingen. Wellicht konden jeugdigen zelfs een meerwaarde halen uit pedofiele relaties wanneer zij liefdevol werden benaderd. Er werd een onderscheid gemaakt tussen liefdevolle pedofiele relaties, die wederkerig zijn en seksuele relaties tussen volwassenen en kinderen waarbij machtsmisbruik voorkomt en die niet wederkerig zijn. Het politieke debat over pedofilie was ruimdenkend: misschien moesten kinderporno en seks met jongeren vanaf twaalf jaar worden gelegaliseerd. De seksuele revolutie, die gekenmerkt werd door verdraagzaamheid en acceptatie, had haar doorwerking op de visie op pedofilie.⁷

In hoeverre werd pedofilie in de jaren zeventig en tachtig getolereerd? Om deze vraag te beantwoorden moet er eerst worden gekeken hoe er over pedofilie in de negentiende en twintigste eeuw werd gedacht. Vervolgens zal een beeld worden geschetst hoe er over seksualiteit in het algemeen in de jaren zeventig werd gedacht. Tenslotte zal het wetenschappelijk discours omtrent pedofilie geanalyseerd worden om vast te stellen of pedofilie werd getolereerd en zo ja, waarom.

Deze probleemstelling is interessant, omdat er nog nooit eerder wetenschappelijk onderzoek verricht is naar de geschiedenis van pedofilie. Er is niets geschreven over de visie op pedofilie in de jaren zeventig, terwijl er primaire bronnen in overvloed zijn. Er is een hiaat op dit gebied. Daarnaast kan dit onderwerp ook gekoppeld worden aan de actualiteit. Op dit moment is er sprake van een zekere heksenjacht op zedendelinquenten, en vooral pedofielen.⁸ Hoewel er niets geschreven is over de geschiedenis van pedofilie, is er wel literatuur over de geschiedenis van seksualiteit, homoseksualiteit, pederastie, incest en kindermisbruik, waarin af en toe wordt verwezen naar pedofilie. Vandaar dat deze werken onderzocht zijn om een duidelijker beeld te schetsen over pedofilie. Gert Hekma e.a. geven in het *Het verlies van de onschuld. Seksualiteit in Nederland*⁹ een overzicht van de seksuele revolutie in Nederland. Onder andere wordt hier de emancipatie van homoseksuelen, prostitutie en anticonceptie besproken. Daarnaast schreef Hans Righart de overzichtsstudie *De eindeloze jaren zestig*¹⁰ dat de gehele jaren zestig en begin jaren zeventig bestrijkt. Om een duidelijker beeld te krijgen van de seksuele revolutie buiten Nederland is

⁷ Monique Möller, *Pedofiele relaties* (Deventer 1983) 5; Sandfort, *Jongens over vriendschap*, 7; Willem Pekelder, 'Hoe Den Haag de pedos vertroetelde', *Groene Amsterdammer*, 20 oktober 2006; <http://www.groene.nl/artikel/hoe-den-haag-de-pedo-s-vertroetelde>.

⁸ Hekma, *Verlies van de onschuld*, 7-8.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Righart, *De eindeloze jaren zestig*.

gebruik gemaakt van het werk van Angus McLaren, *Twentieth-Century Sexuality a History*¹¹. Vervolgens zijn er ook enige overzichtswerken over de emancipatie van homoseksuelen waar soms gerefereerd wordt naar pedofielen zoals Gert Hekma e.a., *a cultural history of sexuality in the modern age*¹², Gert Hekma, *Homoseksualiteit een medische reputatie*¹³ en Rob Tielman, *Homoseksualiteit in Nederland*¹⁴.

In dit onderzoek zullen primaire bronnen worden onderzocht. Om het wetenschappelijk discours te onderzoeken zal wetenschappelijke literatuur over pedofilie uit de jaren zeventig en tachtig worden bestudeerd. Een belangrijke studie in dit verband is Edward Brongersma, *Jongensliefde. Seks en erotiek tussen jongens en mannen (1987-1993)*¹⁵, een wetenschappelijk werk waarin seksualiteit onderzocht wordt en met name pedofilie. Brongersma pleitte voor de aanvaarding van pedofielen, een categorie waartoe hij zelf ook behoorde. Andere auteurs over dit onderwerp zijn bijvoorbeeld Theo Sandfort *Pedofiele kontakten en pedofiele relaties* (doctoraalscriptie 1979)¹⁶ en Monique Möller *Pedofiele relaties* (1983)¹⁷. Al deze werken pleitten voor meer verdraagzaamheid tegenover pedofilie.

Deze bronnen zullen onderzocht worden door middel van de discoursanalyse van Michel Foucault. De discoursanalyse onderzoekt hoe er in een bepaalde tijd over een bepaald onderwerp werd gedacht en met name wat voor taal er werd gebruikt. Hoe werd er over pedofilie gedacht en wat werd er als normaal of abnormaal gecategoriseerd? Foucault heeft het discours over seksualiteit uitgebreid onderzocht in zijn boeken: *Histoire de la sexualité I, II, III*. De laatste twee delen richten zich op de seksualiteit in de Oudheid, het eerste deel op seksualiteit in de laatste twee eeuwen. Om deze reden zal deel I met name worden gebruikt in dit onderzoek.¹⁸ Foucault vindt dat seksuele driften altijd op een bepaalde manier worden gecategoriseerd, waardoor er vormen van onderdrukking kunnen ontstaan. In dit onderzoek zal deze analyse toe worden gepast om te bestuderen hoe er in de jaren zeventig en tachtig

¹¹ McLaren, *Twentieth-century Sexuality*.

¹² Gert Hekma e.a., *A cultural history of sexuality in the modern age vol. 6* (Oxford 2011).

¹³ Gert Hekma, *Homoseksualiteit een medische reputatie. De uitdoktering van de homoseksueel in negentiende-eeuws Nederland* (Amsterdam 1987).

¹⁴ Rob Tielman, *Homoseksualiteit in Nederland* (Utrecht 1982).

¹⁵ E. Brongersma, *Jongensliefde: seks en erotiek tussen jongens en mannen. Deel 1: de partners* (Amsterdam 1987); E. Brongersma, *Jongensliefde: seks en erotiek tussen jongens en mannen. Deel 2: schaduwzijden, bevrijding, erotiek* (Amsterdam 1993).

¹⁶ Theo Sandfort, *Pedoseksuele kontakten en pedofiele relaties* (Nijmegen 1979).

¹⁷ Möller, *Pedofiele relaties*.

¹⁸ Michel Foucault, *De Wil tot Weten. Geschiedenis van de seksualiteit I*. Uit het Frans vertaald door P. Klinkenberg (Nijmegen 1985).

over pedofilie werd gesproken. Hoe werd deze gecategoriseerd, als normaal of als abnormaal? Er wordt in dit onderzoek gekeken naar het taalgebruik dat gebruikt werd omtrent pedofilie om op deze wijze af te leiden hoe er in de jaren zeventig en tachtig gedacht werd over pedofilie.

Er zijn vele vormen van pedofilie. Er zal in dit onderzoek echter niet worden gekeken naar de verhoudingen tussen vrouw-jongen, vrouw-meisje en man-meisje, enkel de verhouding man-jongen wordt bestudeerd. Dit omdat er vooral primaire bronnen zijn over de relaties tussen mannen en jongens en omdat anders het onderzoek te omvangrijk wordt. Tenslotte moet ook het begrip pedofilie gedefinieerd worden. ‘Pedofilie is het verlangen naar seksueel contact met kinderen en is een seksuele oriëntatie.’¹⁹

¹⁹ Mathieu Heemelaar, *Seksualiteit, Intimiteit en hulpverlening* (Amsterdam 2008) 58.

1. Pedofilie in de negentiende en twintigste eeuw

Medisch perspectief op pedofilie

Voordat er onderzocht wordt hoe er over pedofilie in de jaren zeventig werd gedacht, zal eerst de visie op pedofilie beschreven worden van voor 1970. Vanaf eind negentiende eeuw en begin twintigste eeuw waren de meeste seksuele gedragingen die afwijken van wat ‘normaal’ is, gedefinieerd als perversies.²⁰ Een spraakmakend boek uit die tijd was *Psychopathia sexualis* van de Duitse psychiater Richard von Krafft-Ebing (zeventien Duitse edities tussen 1886 en 1924 en vertaald in zeven talen), waar over verschillende ziektegeschiedenis van ‘perverselingen’ wordt geschreven. Deze perversies werden gezien als psychische storingen en moesten om deze reden medisch behandeld worden. Dit boek categoriseert seksuele afwijkingen.²¹ In deze periode was dit boek een handboek voor dokters en psychiaters, waaruit zij hun kennis haalden. Bijzonder aan dit boek is dat seksualiteit op een andere manier benaderd werd. Niet vanuit een juridisch of religieus perspectief, maar vanuit een medisch perspectief. Seksualiteit werd niet gecategoriseerd in termen van goed of fout, maar in gezond of ongezond.²²

In de literatuur uit die tijd werd met name gekeken naar homoseksuelen, sadisten, masochisten, fetisjistten, het derde geslacht en sadisten. Homoseksuelen, lesbiennes en travestieten werden als één groep behandeld. Travestieten werden pas als een andere groep gezien rond 1910. Toen het mogelijk werd om geslachtsveranderende operaties te ondergaan ontstond in 1920 de categorie transseksuelen.²³ Pedofielen vielen onder de categorie homoseksuelen. Begin twintigste eeuw werd in een onderzoek van Magnus Hirschfeld vastgesteld dat vijf procent van de homoseksuelen pedofiel is en op jonge kinderen valt. Vijfenvertig procent hield van adolescenten.²⁴

Von Krafft-Ebing was een van de eersten die onderzoek deed naar pedofilie,

²⁰ Hekma, *A cultural history of sexuality*, 79.

²¹ R. von Krafft-Ebing, *Leerboek der zielsziekten van het geslachtsleven*. Uit het Duits vertaald (2e druk Amsterdam zj); Gert Hekma (ed.), *Goed verkeerd. Een geschiedenis van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen in Nederland* (Amsterdam 1989) 23-24.

²² John Humblet, *De oorverdovende stilte. Omtrent pedofilie: het gepolariseerde debat voorbij* (Antwerpen 2007) 24.

²³ Hekma, *A cultural history of sexuality*, 79.

²⁴ *Ibidem*.

alhoewel in die tijd dit begrip nog niet bestond.²⁵ Kenmerkend voor die tijd was dat pedofilie gezien werd als perversie en dat er werd verondersteld dat de mensen die hier aan leden ziek waren. Von Krafft-Ebing maakte een onderscheid tussen twee soorten pedofilie: een seksuele voorkeur van volwassenen voor kinderen door een perversie en seksuele voorkeur voor kinderen door volwassenen vanwege een ziekelijke aanleg. De eerste soort zou worden veroorzaakt door middel van degeneratie. Geest en lichaam zijn ziek gemaakt door externe factoren, zoals alcohol, drugs, malaria en geslachtsziekten. Deze verzwakking tast de seksuele voorkeur aan. Bovendien is de degeneratie erfelijk, waarbij de seksuele drang bij elke volgende generatie sterker wordt. Daarnaast wijdt Von Krafft-Ebing een heel hoofdstuk aan *phaedophilia erotica*, een zeldzame voorkeur, waarbij kinderen noodzakelijk zijn voor de seksuele opwindning van de volwassene en die gedurende een lange tijdsperiode blijft bestaan.²⁶

Strafrechtelijke vervolging

Voor 1800 waren relaties tussen kinderen en volwassenen taboe, maar niet strafbaar. Vervolging was enkel mogelijk voor het verkrachten van kinderen. Kinderen werden niet gezien als seksuele wezens. Seks had niets met kinderen te maken en zij hadden geen seksuele drift. Dit paste goed in het Victoriaanse preutse denkbeeld. Sigmund Freud bracht met zijn theorie dat kinderen vanaf de geboorte al seksualiteit bezitten, hier in 1905 verandering in.²⁷ Daarentegen waren praktijken zoals sodomie wel strafbaar. Er stond zelfs de doodstraf op.²⁸ Wat er onder sodomie moest worden verstaan is onduidelijk. Hieronder vielen zaken als: seks met dieren, anale penetratie (zowel homoseksueel als heteroseksueel) en homoseksuele handelingen.²⁹

In 1811 werd de Code Pénal ingevoerd in Nederland. Dit was een moderne wet, waarin sodomie niet meer strafbaar werd gesteld en homoseksuele handelingen die in de privésfeer plaatsvonden, niet bestraft werden. De Code Pénal bleef ongewijzigd tot 1886. Dit betekende echter niet dat homoseksuelen van hun vrijheid konden genieten. Vaak werden ze op grond van andere wetsartikelen vervolgd, zoals het bedrijven van homoseksuele handelingen in de openbare ruimte of ontucht met

²⁵ Humblet, *De oorverdovende stilte*, 25.

²⁶ Humblet, *De oorverdovende stilte*, 25-26.

²⁷ Ibidem, 15-16; Harris Mirkin, 'The pattern of sexual politics' *Journal of Homoseksualiteit* 2 (1999) 1-24, 5.

²⁸ Hekma, *A cultural history of sexuality*, 82.

²⁹ Hekma, *Homoseksualiteit een medische reputatie*, 92.

minderjarigen, hoewel er in deze tijd weinig aandacht was voor onzedelijkheid met kinderen.³⁰ In de negentiende eeuw werden wetten opgesteld die een leeftijdsgrens vaststelde waarop een minderjarige seks mocht hebben. Zo werd in Frankrijk in 1832 bepaald dat de toegestane leeftijd waarop jongeren seks mochten hebben elf jaar was. Deze grens werd in 1863 verhoogd naar dertien. In Nederland was in 1886 de minimum leeftijd zestien.³¹

Hoewel seks met minderjarigen verboden was, betekende dit niet dat het niet voorkwam. Zo is bekend dat er rond 1900 sprake was van knapenprostitutie op de Amsterdamse Kalverstraat. Voor een rijksdaalder of soms voor niets konden oudere mannen een avontuurtje beleven met een jongere knaap. Ook kenden vele Nederlandse steden jongensbordelen, zoals Amsterdam, Den Haag en Arnhem. Het bordeel waar de meeste bronnen van overgebleven zijn is een sigarenwinkel in Den Haag waar tegen betaling mannen met jongens seks konden hebben in de achterkamer.³²

Zedelijkheidswetgeving

Begin twintigste eeuw werd het homoseksuele aspect van pedofiele relaties meer benadrukt dan het feit dat er ontucht werd gepleegd met minderjarigen. Nederland was het eerste land dat een aparte leeftijdsgrens instelde voor homoseksueel contact. In 1911 werd in het kader van de zedelijkheidswetgeving artikel 248-bis van het Nederlandse wetboek van Strafrecht ingevoerd. Dit artikel stelt dat homoseksueel contact met iemand jonger dan eenentwintigjaar strafbaar is, terwijl de minimumleeftijd voor heteroseksueel contact zestien bleef.³³ De gevangenisstraf voor het overtreden van artikel 248-bis, door met een minderjarige van het zelfde geslacht tussen de zestien en de eenentwintig jaar ontucht te plegen, was tenminste vier jaar.³⁴ Invoering van artikel 248-bis is een gevolg van de toegenomen macht van de confessionelen in de Nederlandse politiek. Zij zagen het als een taak van de overheid om zich bezig te houden met de zedelijkheid van de samenleving en daarom voerden zij in 1911 de Zedelijkheidswet in. In deze wet werd abortus strenger bestraft en vrouwenhandel verboden. Daarnaast werden de regels omtrent pornografie ook

³⁰ Ibidem, 96, 105.

³¹ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 2*, 67.

³² Hekma, *Homoseksualiteit een medische reputatie*, 88.

³³ Hekma, *A cultural history of sexuality*, 83; Sandfort, *Jongens over vriendschap*, 117.

³⁴ Hekma, *Homoseksualiteit een medische reputatie*, 205; Tielman, *Homoseksualiteit in Nederland*, 76; Brongersma, *Jongensliefde. Deel 2*, 72.

strenger: vanaf toen was het vervaardigen van pornografie strafbaar. Wel was het legaal om alle vormen van pornografie, ook kinderporno, te bezitten.³⁵ Er werd minder over heteroseksuele pedofiele relaties gesproken. Dit om de eer van de familie te beschermen, omdat het hier vaak incest betrof.³⁶

Hoewel er voor de Tweede Wereldoorlog langzamerhand meer ruimte ontstond voor homoseksuelen en andere achtergestelde groepen en de seksuologie op begon te komen, maakte de komst van het nazisme hier een abrupt einde aan. De pioniers van de seksuologie waren met name Duitse en Oostenrijkse Joden, die noodgedwongen hun land moesten verlaten. Met de inval van de Duitsers werd in 1940 het Nederlandsch Wetenschappelijk Humanitair Komitee, dat streed tegen de discriminatie van homoseksuelen, opgeheven.³⁷

In de jaren vijftig werd er langzamerhand een onderscheid tussen pedofilie en homoseksualiteit gemaakt. Pedofilie werd gecriminaliseerd, terwijl homoseksualiteit juist werd gedecriminaliseerd.³⁸ Hiervoor, de eerste jaren na de oorlog, had de vervolging van homoseksuelen juist zijn hoogtepunt bereikt.³⁹ Pedofilie werd eerst gezien als een seksuele voorkeur binnen de homoseksualiteit. Er groeide echter een afkeer jegens ongelijkheid in seksuele relaties, waardoor een relatie tussen een kind en volwassene strafbaar werd gesteld. Daarnaast begonnen pedofielen zich ook af te scheiden van homoseksuele organisaties. Ook wilden homoseksuelen dat pedofielen zich gingen afsplitsen. Gelijkheid in seksuele relaties werd steeds belangrijker en homoseksuelen wilden niet geassocieerd worden met pedofielen. Ze wilden respectabel zijn en maakten duidelijk kindermisbruik niet te steunen. homoseksuelen wonnen ten tijde van de seksuele revolutie meer aanzien, terwijl pedoseksuelen dat juist verloren. Zo verschoof in het tijdschrift *Vriendschap* van de Nederlandse homoseksuele beweging Cultuur en Ontspanningscentrum (C.O.C.) (1949-1964) de aandacht van adolescenten naar volwassen mannen. Pedofilie bleef taboe.⁴⁰

Tolerantie tegenover de pedofiel

In de jaren zeventig stond verdraagzaamheid en zelfontplooiing centraal. Zo hoopten ook pedofielen in de voetsporen te kunnen treden van de succesvolle homo-

³⁵ Hekma e.a., *Het verlies van de onschuld*, 33.

³⁶ Hekma, *A cultural history of sexuality*, 84.

³⁷ Humblet, *De oorverdovende stilte*, 28.

³⁸ Hekma, *A cultural history of sexuality*, 86.

³⁹ Hekma, *Goed verkeerd*, 29.

⁴⁰ Hekma, *A cultural history of sexuality*, 86-87.

emancipatie. Waarom zouden pedofielen niet het recht hebben om hun seksuele voorkeur te mogen uiten? De maatschappij onderdrukte dit soort gevoelens. Daarnaast moet er ook geluisterd worden naar wat het kind zelf wilde.⁴¹ In de jaren zeventig heerste het gevoel dat de emancipatie van pedofielen bijna nabij was. Zo sprak psychiater Maas in 1971 in een interview met het televisieprogramma Brandpunt: ‘Ik ben er van overtuigd dat in 1980 pedofilie door de meerderheid van ons anders bekeken zal worden. Hierbij zou ik een parallel willen trekken met het acceptatieproces bij de homofilie zoals dit zich in de jaren vijftig voltrok.’⁴² In Nederland gingen Edward Brongersma en Frits Bernard zich inzetten voor de pedofiele zaak. Zij deden wetenschappelijk onderzoek naar pedofilie en publiceerde vele werken om de visie op pedofilie te verbeteren.

Overal in de Westerse wereld ontstonden in de jaren zeventig pedofielen groeperingen. In de Verenigde Staten de North-American Man-Boy Love Association (NAMBLA) en in Engeland British Paedophile Information Exchange (PIE). In Nederland hield de NVSH vele conferenties over het thema pedofilie en ontpopten er overal in Nederland Werkgroepen Pedofilie die onderdeel waren van de NVSH. Zij voerden acties tegen veroordelingen van pedofielen en probeerden aandacht te krijgen voor de pedofiele zaak.⁴³ In 1980 telde Nederland circa zo’n vijftien werkgroepen in allerlei verschillende steden.⁴⁴ Een deel van de bevolking steunde de ideeën van de pedofielen en waren voor een verlaging van de leeftijdsgrens om seksueel contact aan te gaan. Relaties tussen pedofielen en minderjarigen zouden vaak onschuldig zijn. In 1976 bracht het National Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid een rapport uit genaamd: Pedofilie en de Samenleving waarin deze beweringen werden bevestigd.⁴⁵

De grootste verandering was dat de belangstelling voor pedofilie toenam. Dit kwam doordat pedofielen naar buiten traden door de congressen die de Werkgroepen Pedofilie organiseerden. Daarnaast werd ook meer aandacht besteed aan het verschijnsel in de wetenschap, zoals door onderzoekers die later in deze scriptie behandeld zullen worden. Ook kreeg pedofilie aandacht in vakliteratuur, opiniebladen

⁴¹ Sandfort, *Jongens over vriendschap*, 13.

⁴² M. Michon & F. Kilian, ‘Een verkenning’, *Hervormd Nederland* 27 (1971) 7. In: Sandfort, *Pedoseksuele kontakten*, 1.

⁴³ Hekma, *A cultural history of sexuality*, 87; Sandfort, *Pedoseksuele kontakten*, 1.

⁴⁴ Geschiedenis 24, ‘Ruimte voor de pedofiel’, (versie 19 maart 2013)

<http://www.geschiedenis24.nl/andere-tijden/afleveringen/2010-2011/Ruimte-voor-de-pedofiel.html>.

⁴⁵ Sandfort, *Pedoseksuele kontakten*, 1-2.

en kranten en werd er veel literatuur over pedofilie gepubliceerd.⁴⁶ Vervolgens ontbrandde er een debat over legalisering van kinderporno. De onlangs overleden PSP-politicus Bram van der Lek stelde in 1975 voor kinderporno vrij te geven en de strafbaarheid van pedofiele seksuele contacten op te heffen. Dit is er echter niet door de Tweede Kamer gekomen. In 1985 werd er een voorstel ingediend om de leeftijdsgrens voor seksueel contact van zestien naar twaalf jaar te verlagen.⁴⁷

Pedofilie en de jaren tachtig

Halverwege de jaren tachtig begon het tij te keren voor de pedofielen. Vanuit de Verenigde Staten kwamen beschuldigingen dat Nederland de grootste producent en distributeur zou zijn van kinderporno. Het gevolg hiervan was dat in 1986 de verspreiding en de productie van kinderporno werd verboden.⁴⁸ Het conservatieve klimaat dat in de jaren tachtig heerste wordt geweten aan de economische malaise. De samenleving werd hierdoor behoudender. Daarnaast had ook de vrouwenbeweging invloed op het denken over seksualiteit: de seksuele revolutie had met name de man ten dienste gestaan. Pedofilie bleek met name een mannelijke aangelegenheid en betreft bovendien een ongelijkwaardige relatie. Machtsongelijkheid werd geïnterpreteerd als machtsmisbruik en dus kwam pedofilie onder vuur. De media stond bol van de pedofiele seksschandalen. Pedofielen werden gezien als monsters. Het aantal beschuldigingen van pedofilie nam toe. Vele mannen werden beschuldigd als pedofiel, terwijl daar niet altijd bewijs voor was. Na de Dutrouxzaak is de visie op pedofilie enkel verhard en is de tolerantie van de jaren zeventig geheel verdwenen. Pedofilie werd gezien, en deze visie heerst nu nog steeds, als kindermisbruik.⁴⁹

Uit het voorgaande kan geconcludeerd worden dat in de negentiende en twintigste eeuw verschillend tegen pedofilie is aangekeken. Eind negentiende eeuw werd pedofilie gezien als een medische aandoening. Mensen die aan pedofilie leden hadden een ziekte. Op wettelijk gebied veranderde in die tijd ook aan aantal zaken. Nederland was in 1911 het eerste land waar een aparte leeftijdsgrens werd ingesteld voor homoseksueel contact. In de jaren vijftig werd er onderscheid gemaakt tussen homoseksualiteit en pedofilie. Men kreeg een afkeer van deze seksuele voorkeur.

⁴⁶ Ibidem, 2.

⁴⁷ Anouk Eigenraam, 'PSP-voorman Bram van der Lek (82) overleden', *NRC*, 30 november 2013; <http://www.nrc.nl/nieuws/2013/11/30/psp-voorman-bram-van-der-lek-82-overleden/>; Pekelder, 'Hoe Den Haag de pedos vertroetelde'.

⁴⁸ Sandfort, *Jongens over vriendschap*, 10.

⁴⁹ Humblet, *De oorverdovende stilte*, 35-36; Hekma, *A cultural history of sexuality*, 89.

Vervolgens ontstond er in de tolerante jaren zeventig een kentering en hadden pedofielen het gevoel dat hun emancipatie nabij was. De belangstelling voor pedofilie nam toe en er werd geopperd dat een pedofiele relatie ook een positieve werking op het kind kon hebben. Halverwege de jaren tachtig begon het tij te keren voor de pedofielen. Door pedofiele seksschandalen en de kinderporno industrie verdampte de tolerantie voor pedofielen. Pedofilie werd taboe en gezien als kindermisbruik.

2. Seksualiteit in de jaren zeventig in Nederland

Maatschappelijke veranderingen

Vanaf de jaren zestig veranderde de tijdsgeest langzamerhand door maatschappelijke veranderingen. Er was een sterke economische groei, waardoor welvaart en sociale zekerheid zich uitbreidden, met als gevolg ontkerkelijking, ontzuiling, de snelle opmars van allerlei consumptieartikelen, de komst van de televisie en daardoor een groeiende rol van de media, opkomst van de jongerencultuur, het links-radicalisme en een vrijere seksuele moraal. De naoorlogse generatie bekritiseerde de vooroorlogse generatie. Zij kon zich niet vinden in de zuinigheid van hun ouders en hun starre idealen. De jeugd stond te popelen om zich te distantiëren van de ideeën van hun ouders.⁵⁰ De wereld waarin de jeugd opgroeide in de jaren zestig was wezenlijk anders dan die van de generatie daarvoor.

De belangrijkste veranderingen op sociaal-cultureel gebied waren in die tijd dat er meer jongeren naar school en de universiteit gingen, dat de lonen stegen, de arbeidstijd werd verkort, dat het kerkbezoek achteruit ging en dat men vrijere gedachten kreeg over seks.⁵¹ Doordat men er financieel op vooruit ging, kon de vrije tijd ook anders worden ingedeeld: door de auto konden de mensen naar het buitenland op vakantie, met de hele familie werd televisie gekeken en de jeugd ging los op rock 'n roll.⁵² De kledingstijl van de jeugd veranderde ook, deze werd uitdagender en door het dansen op muziek werden strikte seksuele gedragscodes steeds soepeler.

Seksuele revolutie

Er ontstond openheid over seksualiteit. Alhoewel sommige wetenschappers betwisten of er zoiets dergelijks als een 'seksuele revolutie' heeft plaatsgevonden in de jaren zestig en zeventig. Zo is Angus McLaren van mening dat er geen revolutie heeft plaatsgevonden en vindt hij het eerder een aaneenschakeling van losse momenten.⁵³ Gerard Hekma daarentegen beaamt dat er juist een seksuele revolutie heeft plaatsgevonden. Volgens hem was daarna de visie op seksualiteit wezenlijk anders.⁵⁴ Wat voor dit onderzoek telt is dat er vanaf de jaren zestig vele veranderingen hebben

⁵⁰ McLaren, *Twentieth-century Sexuality*, 167.

⁵¹ Righart, *De eindeloze jaren zestig*, 59.

⁵² Ibidem, 72.

⁵³ McLaren, *Twentieth-century Sexuality*, 168.

⁵⁴ Hekma, *Verlies van de onschuld*, 18-20.

plaatsgevonden op het gebied van seksualiteit. Seksualiteit werd iets bespreekbaars en kon los gezien worden van het huwelijk. In de jaren daarvoor werd seks alleen bedoeld voor voortplanting.⁵⁵ Langzamerhand veranderde dit. De ontkerkelijking en toenemende openheid over seksualiteit gingen hand in hand. Er werd steeds minder belang gehecht aan kuisheid en maagdelijkheid tot het huwelijk. Vanwege de komst van de pil in 1962 verdween ook de angst voor ongewenste zwangerschappen gaandeweg. Hierdoor namen gedwongen huwelijken af en kon seks worden ervaren als lekker en iets waarvan je kon genieten. Er veranderde iets in het seksuele denkpatroon: seks was geen onbeheersbare drift meer. Hiervoor leidde onveilig seks bijna automatisch tot een zwangerschap of leverde in ieder geval veel stress op.⁵⁶

De levensloop van de gewone Nederlandse burger veranderde. Voorechtelijke seks werd normaler en frequenter. Daarnaast werd er later getrouwd, omdat ongewenste zwangerschappen minder voorkwamen. Bovendien duurde het door anticonceptie langer voordat er kinderen binnen het huwelijk werden geboren.⁵⁷ De opvattingen over wat wel en niet geoorloofd was op het gebied van seksualiteit veranderden. Vanaf 1965 zijn er iedere paar jaar enquêtes gehouden over dit onderwerp. Zo veranderde de opvatting of een meisje maagd moest blijven tot het huwelijk. In 1965 is 41,5 procent het hier volkomen mee eens, terwijl in 1970 dit getal gedaald is naar 17,2 procent. Ook werd het meer geaccepteerd dat een man en vrouw gingen samenwonen zonder te trouwen en werden echtscheidingen minder schandelijk gevonden.⁵⁸

De veranderingen beperkten zich niet tot het dagelijkse leven. Ook in de politiek, wetgeving, bestuur en maatschappij drong de nieuwe tijdsgeest door. In een *Sextant*-rede uit 1967 werd gepleit voor de afschaffing van de zedelijkheidswetgeving, hetgeen zou betekenen gelijke rechten voor homoseksuelen, legalisering van abortus en voorbehoedsmiddelen, legalisering van pornografie en aanvaarding van prostitutie als beroep.⁵⁹ Daarnaast gingen verschillende groepen pleiten voor acceptatie van abortus zoals de Dolle Mina's die de leus 'Baas in eigen buik' op hun buik schreven en zo de strijd aangingen om abortus te legaliseren. Er kwam ook meer ruimte voor homoseksualiteit en het aantal homovoorzieningen, zoals

⁵⁵ Ibidem, 13-14.

⁵⁶ Ibidem 17-18; McLaren, *Twentieth-century Sexuality*, 169.

⁵⁷ Hekma, *Verlies van de onschuld*, 57, 76.

⁵⁸ Righart, *De eindeloze jaren zestig*, 65-67.

⁵⁹ Hekma, *Verlies van de onschuld*, 19.

bars en clubs, nam toe.⁶⁰ Ook ontstond er een homoseksuele sekscultuur. Naast het COC, dat vanaf 1971 *Nederlandse Vereniging voor Integratie van Homoseksualiteit COC*, heette, ontstonden er ook andere homoseksuele groeperingen die radicaler van aard waren zoals: *de Roze Driehoek*, *de Rooie Flikkers* en het *Flikkerfront* en de *Federatie Studenten Werkgroepen Homoseksualiteit*.⁶¹ Deze laatste groepering stelde de volgende doelen op: ‘Weg met seksuele taboes. Voor ieder kind een goede seksuele opvoeding. Toekomst waar ieder met zijn biseksuele aanleg kan doen en laten wat hij wil. Homo en heteroseksualiteit bestaan niet. Dwangmatig mannetje en vrouwtje spelen is voorbij. Meerderjarigheidsleeftijd moet zeker tot achttien jaar worden verlaagd.’⁶²

Vervolgens werd seksualiteit ook openbaar. Behalve dat de dingen nu ook bij hun naam werden genoemd, was er ook overal ‘seks’ te zien. Zo was in 1967 in Nederland het eerste naakt op televisie te zien: fotomodel Phil Bloom in het televisiejongerenprogramma *Hoepla* van de VPRO.⁶³ Ook nam vanaf de jaren zestig de omvang van de Wallen in Amsterdam enorm toe. Bovendien werd in 1972 het eerste naaktstrand geopend in Callantsoog en was streken binnen de Amsterdamse grachtengordel een heuse sport geworden. Er ontstonden ook seksbladen zoals *Chick*, *Candy* en *Gandalf*. Gerard Reve schreef openlijk over homoseks en er ontstonden relletjes bij de uitgave van het boek *Ik, Jan Cremer*.⁶⁴ Daarnaast kwam er ook meer ruimte voor extremen. Zo ontstond het tijdschrift *Suck* dat ingezonden seksverhalen publiceerde, hoe gekker hoe beter. Het Rotterdamse *Tijdschrift* nam een verhaal op over een vrouw die seks met een hond had. Ook ontwikkelde er zich een naakttheater dat zijn hoogtepunt beleefde ten tijde van de seksuele kermis tussen 1968 en 1970 in Amsterdam. De bedoeling was seksueel provoceren. De toneelspelers hadden seks op het toneel om het publiek te shockeren. Het was een kreet om van seksuele taboes af te breken en toe te werken naar gehele seksuele vrijheid.⁶⁵

Zelfs op religieus gebied werd de stemming milder. Zo zette de Nederlandse katholieke kerk zijn vraagtekens bij de *Humanae Vitae* waarbij iedere vorm van geboortebeperring, op periodieke onthouding na, geheel verboden werd. Het huwelijk hoefde volgens sommige kerkelijke leiders namelijk niet altijd geheel op het

⁶⁰ Tielman, *Homoseksualiteit in Nederland*, 54.

⁶¹ Hekma, *Verlies van de onschuld*, 113.

⁶² *Ibidem*.

⁶³ Righart, *De eindeloze jaren zestig*, 62.

⁶⁴ *Ibidem*, 20.

⁶⁵ Hekma, *Verlies van de onschuld*, 105-106, 108.

verwekken van kinderen gericht te zijn. Vervolgens werd de wetgeving ook liberaler. Artikel 248-bis waarin homoseksuele handelingen tussen een volwassene en iemand onder de eenentwintig strafbaar werd gesteld, werd in 1971 afgeschaft. Vanaf 1970 werd het legaal om voorbehoedsmiddelen aan minderjarigen te verkopen. Deze veranderingen in de wetgeving laten zien dat de denkbeelden van de maatschappij ook hier hun weerslag vonden.⁶⁶

Hoewel er in deze tijd veel seksuele vrijheid verkregen werd en vele taboes werden doorbroken, kwamen ook de keerzijden van seks aan het licht. Door openlijk spreken over seks, werd ook seksueel misbruik zichtbaar. Seksueel misbruik bij kinderen, vrouwen en patiënten door middel van dwang, geweld en verkrachting. Vanaf toen kon ook de seksuele hulpverlening zich ontwikkelen. Het idee dat het slachtoffer zich diende te schamen verdween en de schuld van de dader werd benadrukt. Ook kwam er meer aandacht voor misbruik binnen het huwelijk. Hiervoor heerste het idee dat zoiets niet bestond.⁶⁷

Vanaf eind jaren zestig werd er op een andere manier tegen seksualiteit aangekeken. Maatschappelijke veranderingen hadden invloed op de tijdsgeest, waardoor er meer openheid over seksualiteit ontstond. Seksualiteit werd bespreekbaar en los gezien van het huwelijk. Seks was lekker en niet enkel nuttig voor de voortplanting. Hierdoor veranderde er veel het in dagelijks leven van de mens, maar ook op grotere schaal. Er werd gepleit voor de afschaffing van de zedelijkheidswetgeving en homoseksuelen en feministen kwamen op voor hun eigen rechten. Vervolgens was seks ook overal te zien. Op televisie, in tijdschriften en in het theater. Ook op religieus gebied werd er minder conservatief over seksualiteit gedacht en de wetgeving omtrent de zedelijkheid werd ook liberaler. De keerzijden van seksualiteit, zoals seksueel misbruik kwamen echter daardoor ook aan het licht.

Het is dan ook niet vreemd dat in de tijd van de seksuele revolutie pedofielen eveneens meer voor acceptatie gingen pleiten. De weg was al gebaad voor homoseksuelen en de positie van de vrouw was langzamerhand verbeterd. Het was een tijdperk dat zich kenmerkte door verdraagzaamheid. Een tijdperk waarin alles moest kunnen van seks op het toneel tot open huwelijken. Waarom pedofiele relaties dan ook niet?

⁶⁶ Righart, *De eindeloze jaren zestig*, 63; Brongersma, *Jongensliefde. Deel 2*, 72.

⁶⁷ Hekma, *Verlies van de onschuld*, 16, 27-30.

3. Analyse van het wetenschappelijk discours omtrent pedofilie

In dit hoofdstuk zal het wetenschappelijk discours omtrent pedofilie geanalyseerd worden. Dit gebeurt aan de hand van een aantal wetenschappelijke studies uit de jaren zeventig en tachtig. Voor deze analyse wordt de discoursanalyse van Foucault toegepast. Er wordt gekeken naar hoe er werd gedacht over pedofilie en met name wat voor taalgebruik er werd toegepast om op deze manier af te kunnen leiden hoe pedofilie werd gecategoriseerd. De wetenschappelijke bronnen worden bekeken aan de hand van de volgende criteria:

- hoe wordt er gesproken over de eigen ervaringen van de auteur,
- wat voor definities worden er gegeven voor pedofilie, pedofiele relatie, pedoseksueel contact et cetera; bij de bespreking van de pedofilie relatie wordt dieper ingegaan op de beschrijving van de rol van het kind,
- tenslotte worden de taboes die naar voren komen in deze werken geanalyseerd.

Bespreking van de bronnen

De wetenschappelijke werken die voor dit onderzoek zijn geselecteerd zijn de volgende studies:

- het tweedelig werk van Edward Brongersma, *Jongensliefde. Seks en erotiek tussen jongens en mannen* (1987 en 1993)
- Theo Sandfort, *Jongens over vriendschap en seks met mannen* (1986)
- de doctoraalscriptie van Theo Sandfort, *Pedoseksuele kontakten en pedofiele relaties* (1979)
- Monique Möller *Pedofiele relaties* (1983).

Voordat deze bronnen geanalyseerd worden, wordt eerst achtergrondinformatie gegeven over deze werken en waar mogelijk over de auteurs.

Edward Brongersma was een Nederlandse jurist en PvdA-politicus en lid van de Eerste Kamer tussen 1946 en 1950 en van 1963 tot 1977. Hij was met name bekend vanwege zijn visie op pedofilie. Hij pleitte voor meer verdraagzaamheid tegenover pedofielen, een categorie waartoe Brongersma zelf ook behoorde. Hij was een voorstander van de versoepeling van de zedelijkheidswet en vervulde een invloedrijke rol in de afschaffing van wetsartikel 248*bis*. In 1950 is hij zelf

veroordeeld vanwege seksueel contact met een zestienjarige jongen. In de jaren daarna pleitte Brongersma voor een verlaging van de leeftijdsgrens van jongeren waarop seksuele contacten, ook met volwassenen, mochten worden aan gegaan. Dit is echter niet gelukt. Brongersma had het idee dat na de succesvolle homo-emancipatie de acceptatie van pedofilie zou volgen. Er zou een tijd aanbreken dat het hebben van pedofiele relaties niet vreemder zou zijn dan je aangetrokken voelen tot een bepaalde haar- of huidskleur.⁶⁸ Brongersma heeft vele wetenschappelijke werken over pedofilie geproduceerd die voor een breed publiek toegankelijk zijn. Aan het begin van zijn carrière publiceerde hij nog onder het pseudoniem O. Brunoz, later echter onder zijn eigen naam. Daarnaast verscheen Brongersma ook vaak in de media.⁶⁹ Tot aan zijn dood heeft Brongersma altijd voor de acceptatie van pedofielen gestreden. Hij moest echter constateren dat er in plaats van meer acceptatie, er meer afkeer ontstond tegenover pedofilie.

In zijn boeken *Jongensliefde Deel 1* en *Deel 2* wordt er gekeken naar de seksuele relaties tussen jongens en mannen. In deel I wordt onderzoek gedaan naar wat het verlangen van mannen naar jongens inhoudt en vervolgens naar de seksualiteit van jongens. In deel II wordt afgerekend met vooroordelen omtrent pedofilie. Eerst worden de keerzijden van pedofilie behandeld, vervolgens de voordelen van zo'n relatie en het belang van seks en erotiek. Brongersma onderzoekt in dit tweedelig werk de verboden aspecten van jongensliefde en gaat in tegen het idee dat pedofilie afgekeurd moet worden. Daarnaast stelt hij dat een pedofilie relatie niet schadelijk en onnatuurlijk hoeft te zijn voor jongens. Er moet naar de jongeren zelf worden geluisterd en lust en genot dienen te worden nagejaagd.⁷⁰ Er is stevige kritiek geleverd op het werk van Brongersma: in de NRC stelde Van Vlodrop dat Brongersma's eerdere publicaties waardeloos zijn, omdat ze gekleurd worden door de persoonlijke voorkeur van de auteur.⁷¹ Daartegenover staan ook vele lovende reacties.⁷²

Theo Sandfort is een Nederlandse wetenschapper die verbonden was aan de Universiteit Utrecht van 1980 tot 2001 en werkzaam was bij het departement

⁶⁸ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 2*, achterflap; Humblet, *De oorverdovende stilte*, 17-18. Hekma, *A cultural history of sexuality*, 87.

⁶⁹ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 1*, 8.

⁷⁰ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 2*, 9.

⁷¹ J. van Vlodrop, 'Het houden van kinderen' *NRC Handelsblad* 16 (16 augustus 1980) in: Brongersma, *Jongensliefde. Deel 1*, 8.

⁷² Brongersma, *Jongensliefde. Deel 2*, achterflap.

Homostudies. Tijdens zijn doctoraalscriptie studeerde hij aan de Radbouduniversiteit Nijmegen aan het departement Sociale Psychologie.⁷³ Hij zette zich eind jaren zeventig en tachtig in om een positieve visie op pedofilie te ontwikkelen. Hij beaamde dat seksuele relaties tussen kinderen en volwassenen niet per definitie schadelijk hoefde te zijn, maar zelfs een positieve werking op het kind kunnen hebben. Hij heeft zelf ook een pedofiele relatie gehad in het verleden.⁷⁴ Sandfort heeft veel gepubliceerd; eind jaren zeventig en tachtig met name over pedofilie. Er is gekozen voor een wetenschappelijk werk, zijn doctoraalscriptie *Pedoseksuele contacten en pedofiele relaties*, en een semiwetenschappelijk werk *Jongens over vriendschap en seks met mannen* dat bedoeld was voor een groter publiek.

Sandfort schreef zijn doctoraalscriptie voor het *Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek* (NISSO). Er wordt in deze studie eerst ingegaan op de negatieve houding die bestaat tegenover pedofilie. Vervolgens worden de begrippen zoals pedofilie en (kinder)seksualiteit gedefinieerd. De auteur vervolgt met twee literatuurstudies; de eerste naar ‘kinderen in pedofiele relaties’ en de tweede over ‘kinderen die seksuele contacten hebben met volwassenen.’ Tenslotte heeft Sandfort een eigen onderzoek uitgevoerd en een tiental pedofielen geïnterviewd.

In *Jongens over vriendschap en seks met mannen* worden 25 jongens tussen de tien en zestien jaar geïnterviewd die vriendschappen onderhouden met mannen. Deze jongens hebben tevens seksuele relaties met deze oudere mannen en beleven hier plezier aan. Bijna alle jongens bleken de relatie als positief te ervaren. Vervolgens worden de oudere mannen tussen de twintig en de zestig jaar geïnterviewd.⁷⁵ Het boek is geen wetenschappelijk rapport. Het is gesteld in heldere taal, zodat het ook buiten het wetenschappelijk veld gelezen kan worden. Monique Möller geeft in haar werk kritiek op dit boek van Sandfort. Het beeld dat hier gegeven wordt, is niet representatief. In het onderzoek zijn naar alle waarschijnlijkheid alleen kinderen betrokken die hun relatie als positief ervaren. Ook hebben sommige geïnterviewden hun negatieve ervaringen waarschijnlijk niet gemeld.⁷⁶

Het laatste werk dat besproken wordt is dat van Monique Möller. Over haar als auteur bekend is weinig bekend. Toch is voor deze bron gekozen, omdat deze een

⁷³ Division of Gender, Sexuality & Health, ‘Theo Sandfort Ph.D. Professional background’, <http://gendersexualityhealth.org/people/theosandfort.html>.

⁷⁴ Sandfort, *Pedoseksuele contacten*, voorwoord.

⁷⁵ Sandfort, *Jongens over vriendschap*, 18.

⁷⁶ Möller, *Pedofiele relaties*, 45-46.

beeld geeft van het denken over pedofilie, vanuit het perspectief van een vrouw. Daarnaast staat bij de discoursanalyse de tekst zelf centraal en niet zozeer de auteur en diens bedoelingen. Möller heeft in het verleden zelf een relatie gehad met een pedofiel en heeft die als positief ervaren. Ook is ze nu moeder van twee kinderen. Zij heeft net zoals Theo Sandfort dit onderzoek verricht voor het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek. Als bronnen gebruikt ze de boeken van Brongersma, van Sandfort en rapporten van de Werkgroep Pedofilie. Bovendien baseert ze zich op interviews met pedofielen en kinderen die een pedofiele relatie hebben of in het verleden hadden.⁷⁷

In dit werk wordt pedofilie bekeken zowel vanuit het perspectief van de pedofiel als van het kind. Het doel van het boek is een meer genuanceerde kijk te geven op pedofilie. De reden waarom ze dit boek geschreven heeft is, omdat ze het onderwerp bespreekbaar wil maken. Er is vrijwel geen onderzoek naar pedofilie gedaan en het viel haar op dat pedofiele relaties veel meer voorkomen dan werd gedacht. Pedofiele relaties kunnen schadelijk zijn, maar ook positief. In haar omgeving hoorde ze dat meer mensen positieve ervaringen in hun jeugd hadden gehad met pedofielen.⁷⁸ Ook dit werk is gericht op een groter publiek dan alleen het wetenschappelijk veld. Het is bedoeld voor iedereen die met kinderen omgaan.

Aan de hand van de verschillende categorieën zullen nu deze werken worden geanalyseerd.

Ervaringen auteur

Hoewel in de discoursanalyse de visie van de auteur er niet toe doet, zeggen de eigen ervaringen van de auteur in dit geval wel iets over het discours pedofilie, namelijk door de wijze waarop de auteurs spreken over hun eigen ervaringen. Als schrijvers in een (semi-)wetenschappelijk stuk er voor uit durven te komen dat ze in het verleden (of heden) een pedofiele relatie hebben gehad, betekent dit dat er openlijk over gepraat kon worden. Pedofilie is dus niet zo abnormaal als een schrijver durft toe te geven dat hij/zij persoonlijke interesse heeft voor het onderwerp.

In Brongersma deel I schrijft de auteur in het voorwoord: ‘Het spreekt vanzelf

⁷⁷ Möller, *Pedofiele relaties*, achterkant, 11-12; Er zijn geen recensies te vinden over dit werk. Wel baseert ze zich op werken van allerlei vooraanstaande auteurs en refereert Brongersma ook naar haar werk.

⁷⁸ Möller, *Pedofiele relaties*, 5, 11.

dat ik er persoonlijk bij betrokken ben.’⁷⁹ Het was blijkbaar in die tijd nog niet zo normaal dat je kon zeggen, ‘ik ben pedofiel’, maar er kon wel al genuanceerd over gesproken worden. In Brongersma deel II staat op de achterflap van het boek: ‘In 1950 werd hij op grond van het in 1971 afgeschafte wetsartikel 248-bis veroordeeld tot een gevangenisstraf vanwege seksueel contact met een zestienjarige.’⁸⁰ Hij komt er dus publiekelijk voor uit dat hij seksueel contact met een zestienjarige heeft gehad. Doordat dit zo openlijk wordt gesteld, kan men stellen dat het seksueel contact hebben met een zestienjarige min of meer geaccepteerd werd.

Möller schrijft in haar woord vooraf: ‘Een ervaring die ik zelf op jeugdige leeftijd had met een pedofiel was namelijk niet negatief.’⁸¹ Wederom staat dit in het voorwoord en is dus voor de lezer niet te missen. Ze spreekt openlijk over haar ervaring met een pedofiel en geeft er een waardeoordeel over, dat anders is dan het traditionele, negatieve oordeel. Ook Sandfort schrijft in zijn voorwoord van *Pedoseksuele kontakten en pedofiele relaties*: ‘Mijn betrokkenheid met het onderwerp komt verder voort uit eigen ervaringen in het verleden, zoals ik die heb gehad met Vincent, aan wie ik deze skriptie opdraag.’⁸² Het woord pedofiel wordt niet gebruikt. Wel worden de woorden ‘betrokkenheid met het onderwerp’ gebruikt. Via omwegen wordt er dus gesuggereerd dat hij te maken heeft gehad met een pedofiele relatie. Het is onduidelijk of hij het kind of de pedofiel was. Hij durft niet helemaal te vertellen hoe het precies zit en dit laat zien dat pedofilie niet geheel geaccepteerd was.

Begrippen

Vervolgens zal er geanalyseerd worden wat voor definities er gebruikt worden voor bepaalde begrippen. Iedere bron hanteert net andere begrippen. Er zal achtereenvolgens gekeken worden naar de begrippen: pedofilie, pedofiel, pedoseksualiteit, pedoseksueel contact, pedofiele relatie en het onderscheid tussen pedofilie en pseudo-pedofilie. Vervolgens zal er dieper in gegaan worden op de pedofiele relatie om vast te stellen hoe er over de rol van het kind in een dergelijke relatie werd gedacht. Door te kijken naar de taal waarmee deze begrippen verklaard worden, wordt duidelijk of pedofilie getolereerd werd.

⁷⁹ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 1*, 8.

⁸⁰ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 2*, achterflap.

⁸¹ Möller, *Pedofiele relaties*, 12.

⁸² Sandfort, *Jongens over vriendschap*, voorwoord.

Sandfort omschrijft in *Pedosekuele kontakten en pedofiele relaties* het begrip pedofilie als volgt: ‘Pedofilie is de menselijke gegevenheid die erdoor gekenmerkt is, dat het zich aangetrokken voelen tot kinderen, ook in de seksuele zin, als erg belangrijk wordt ervaren. Iedereen voor wie die aantrekkingskracht zo’n fundamentele betekenis heeft, noemen we pedofiel zolang deze aantrekking die waarde voor hem of haar blijkt te hebben.’⁸³ Möller gebruikt dezelfde definitie. Beide auteurs hebben deze definitie ontleend van de werkgroep Pedofilie, ingesteld door het Nationaal Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid (NCGV) in 1974.⁸⁴ Het valt hier op dat er ook benadrukt wordt dat het niet alleen om de oriëntatie in seksuele zin gaat, zoals in de definitie die nu meestal wordt gebruikt.⁸⁵ Niet voor niets zet de werkgroep Pedofilie ‘ook in de seksuele zin’ tussen twee komma’s. Zo spreekt Sandfort in *Jongens over vriendschap en seks met mannen* over ‘... pedofiele gevoelens (die) niet alleen tot het seksuele aspect worden gereduceerd. Vaak gaat het om een interesse in wat kinderen doen en denken’⁸⁶. Er werd dus gedacht dat pedofilie meer besloeg dan alleen het seksuele vlak. Ook wordt er in de bronnen aangegeven dat het zich aangetrokken voelen tot kinderen, niet automatisch betekent dat deze mensen zich ook niet aangetrokken kunnen voelen tot hun leeftijdsgenoten. Het een sluit het ander niet uit. ‘Men maakt overigens een fout als men het omkeert en zegt dat iemand die pedofiele gevoelens heeft zich niet aangetrokken kan voelen tot personen van zijn eigen leeftijd.’⁸⁷

Brongersma gaat niet diep in op de definitie voor pedofilie, maar heeft een uitvoerige beschrijving voor het woord pedofiel. ‘... kunnen we als kindermisbruikers (pedofielen) die mensen aanduiden bij wie de (algemene) neiging tot kinderen meer uitgesproken aanwezig is dan bij de meerderheid van hun medemensen. Zo duidelijk uitgesproken, inderdaad, dat het voor hen iets van het grootste gewicht is, en dit de seksuele kant van hun leven beheerst, kleurt en richting geeft.’⁸⁸ Volgens hem schuilt er in ieder mens een pedofiel. Bij de een meer en bij de ander minder. Iedereen vindt kinderen mooi en aantrekkelijk. De gewone mens vindt echter dat hier geen erotische gevoelens bij komen kijken. Het is een taboe om dit te erkennen en dit komt omdat

⁸³ Sandfort, *Pedosekuele kontakten*, 11.

⁸⁴ Möller, *Pedofiele relaties*, 16; Sandfort, *Pedoseksuele kontakten*, 11.

⁸⁵ Pedofilie is het verlangen naar seksueel contact met kinderen en is een seksuele oriëntatie. Uit: Heemelaar, *Seksualiteit, Intimiteit en hulpverlening*, 58.

⁸⁶ Sandfort, *Jongens over vriendschap*, 19.

⁸⁷ Sandfort, *Pedoseksuele kontakten*, 15.

⁸⁸ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 1*, 52.

we geïndoctrineerd zijn met het idee dat kinderen onschuldig en asexueel zijn.⁸⁹ Zo herkent Möller deze gevoelens ook. ‘Ik gaf mijn dochtertje de borst en merkte dat het zuigen aan mijn tepel seksuele lustgevoelens bij me opwekte. Had ik destijds pedofiele gevoelens?’⁹⁰ De pedofiel moet ook als een gewoon mens worden gezien. ‘Net zoals bij homofielen is bij hen een neiging die algemeen tot de menselijke natuur behoort, in meer dan gemiddelde sterkte aanwezig. Dit is alles.’⁹¹ Pedofiel is dus gewoon een mens en moet ook zo gezien worden. Het enige verschil is dat hij zich sterker voelt aangetrokken tot kinderen dan andere mensen. Het feit dat dit zo nadrukkelijk moet worden herhaald, geeft echter wel aan dat niet iedereen in de wetenschap hier dezelfde ideeën over heeft.

Vervolgens maken alle bronnen het onderscheid tussen pedofilie en pseudo-pedofilie. Möller schrijft over pseudo-pedofilie: ‘Komt voor uit een gebrek: men kan geen contacten met leeftijdsgenoten leggen. Het kind-zijn van het kind speelt geen rol. Het kind is surrogaat voor wat men werkelijk wil: warmte, tederheid, liefde. Alleen van een kind heeft men dan nog hoop dat te krijgen.’⁹² Bij pedofilie zijn er andere motieven om (seksueel) contact te leggen met kinderen: ‘het kinderlijke in het kind is aantrekkelijk’.⁹³ Het onderscheid dat dus gemaakt moet worden is dat pseudo-pedofiel seksueel contact heeft met een kind vanwege gebrek aan beter en pedofielen dit contact hebben omdat ze zich aangetrokken voelen tot kinderen. Er wordt een groot onderscheid gemaakt tussen beide categorieën. Zo stelt Möller dan ook: ‘Tussen beide categorieën wordt een scherpe scheidslijn getrokken. Aan de ene kant daarvan staan de ware kinderliefhebbers die zich weliswaar ook seksueel tot het kind voelen aangetrokken, maar in alles rekening houden met het kind en het hoogstens op schoot trekken of knuffelen, en aan de andere kant staan de pseudo-pedofielen, mensen bij wie uitsluitend het seksuele element een rol speelt en die hun lusten botvieren op het kind en het daarna eventueel vermoorden.’⁹⁴ Dergelijke stereotypering is volgens de bronnen ook niet gewenst. ‘De pedofiel hoeft niet persé altijd de wensen van het kind in acht te nemen. En andersom: een contact met een pseudo-pedofiel kan voor het kind ook aangenaam zijn.’⁹⁵ Sandfort stelt dus dat zo’n onderscheid niet te strikt moet

⁸⁹ Ibidem, 49-50.

⁹⁰ Möller, *Pedofiele relaties*, 19.

⁹¹ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 1*, 53.

⁹² Möller, *Pedofiele relaties*, 42-43.

⁹³ Ibidem.

⁹⁴ Ibidem 43.

⁹⁵ Sanfort, *Pedoseksuele kontakten*, 16.

worden gezien, maar uit het taalgebruik kan worden afgeleid dat er toch in twee categorieën wordt gedacht. Pedofielen denken aan het kind en pseudo-pedofielen aan hun eigen lusten. Dit wordt duidelijk door de woorden ‘niet persé altijd’, maar dit betekent dus: meestal wel. De pseudo-pedofielen worden gezien als de echte boosdoeners: ‘... een onderzoek waaruit bleek dat van een groep mensen die veroordeeld waren wegens seksuele contacten met kinderen, slechts een klein gedeelte de voorkeur had die werkelijk naar kinderen uitging.’⁹⁶

Er wordt ook een onderscheid gemaakt tussen pedoseksueel contact en pedofiele relatie. Pedoseksueel contact is volgens Sandfort: ‘Pedoseksueel contact is een vorm van lichamelijk contact tussen een volwassene en een kind, waarbij het primair de bedoeling is van op z’n minst een van beide partners, om bij de ander, bij zichzelf en bij beiden, lichamelijke lustgevoelens in de zin van opwinding, op te wekken.’⁹⁷ Die kunnen afhankelijk van de motieven, door zowel pedofiel als een pseudo-pedofiel worden opgewekt. Hier duikt weer een categorisering op doordat er gekeken wordt naar de motieven waarom er seksueel contact wordt aangegaan.

Een pedofiele relatie is volgens Sandfort, ‘gekenmerkt door wederkerige gevoelens van aantrekkingskracht tussen de jongere en de oudere.’⁹⁸ Möller: ‘Pedoseksuele contacten kunnen voorkomen in een pedofiele relatie. Het woord relatie houdt *wederkerigheid* in en geeft aan dat er ook *andere dan seksuele bedoelingen* zijn.’⁹⁹ Een pedofiele relatie verschilt weinig van een andere relatie. ‘In een pedofiele verhouding is niet meer en niet minder sprake van onderdrukking dan in de gemiddelde man/vrouw verhouding.’¹⁰⁰ Een pedofiele relatie behoort dus tot de van normale relaties. Alhoewel het dus blijkt dat in het wetenschappelijk veld hier geen algehele overeenstemming over bestaat. Anders zou dit aspect niet zo benadrukt hoeven worden.

‘Het is niet altijd de man die achter de jongen aanzit. Er steekt ook iets in de jongen wat hem naar mannen toe drijft.’¹⁰¹ In dit citaat wordt de rol van het kind besproken. Niet alleen de man wil het, maar het kind ook en het kind zoekt toenadering. ‘Veel jongens hoefden niet bereidwillig te worden gemaakt, maar

⁹⁶ Sandfort, *Pedoseksuele contacten*, 14.

⁹⁷ *Ibidem*, 9.

⁹⁸ *Ibidem*, 11.

⁹⁹ Möller, *Pedofiele relaties*, 18.

¹⁰⁰ Sandfort, *Pedoseksuele contacten*, 131.

¹⁰¹ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 1*, 82.

stonden klaar voor het avontuur of namen zelf initiatief.’¹⁰² ‘...dat het kind dat “de neiging heeft tot seksueel contact met ouderen” voor ons taalgebruik niet bestaat, het heeft geen naam. De term pedofilie suggereert te veel eenrichtingsverkeer.’¹⁰³ Hier wordt opgemerkt dat er voor de toenadering door kinderen geen term bestaat. Dit betekent dat als er in het wetenschappelijk discours echt zou worden gedacht dat het kind toenadering zoekt er hiervoor een woord zou bestaan. Wel bestaat de term gerontofiel, iemand die op ouderen valt, maar hierbij wordt niet aan kinderen gedacht.¹⁰⁴ Het wetenschappelijk veld ziet kinderen als volgt: ‘Kinderen hebben de mogelijkheid om een diepgaande relatie met iemand op te bouwen. Kinderen zijn in staat een volwaardige vriendschaps- of liefdesrelatie te ondervinden met een volwassene. Een kind kan zelf heel goed bepalen of het iets als vreemd, plezierig of onplezierig ervaart.’¹⁰⁵ Het kind werd dus in deze tijd heel anders gezien dan in de tijd hiervoor: veel seksueler en meer in staat om eigen beslissingen te nemen. Bovendien werd er in het verlengde hiervan gepleit om een pedofiele relatie te zien als een gewone relatie. Het feit dat dit zelfs geopperd kon worden, betekent dat de seksuele relatie tussen een kind en een volwassene niet geheel werd getolereerd, maar wel als een mogelijkheid werd gezien.

Taboes

Een taboe is iets wat volgens de maatschappij niet mag of waarover niet mag worden gesproken. Het is schande en wordt gezien als abnormaal. Incest (seksuele betrekkingen tussen naaste familie leden¹⁰⁶) wordt in deze bronnen als een andere categorie gezien als pedofilie. Het betreft hier incestueuze pedoseksualiteit. ‘In de zeer specifieke opvoedkundige relatie tussen ouders en kinderen heeft pedoseksualiteit namelijk een andere waarde. Het heeft voor een kind ook andere, vaak veel verder reikende gevolgen dan de seksualiteit in een pedofiele relatie.’¹⁰⁷ Incest is, volgens Möller, zo zeer taboe dat iedere aanraking met de geslachtsdelen van een kind vermeden zal worden, omdat men bang is anders van incest beschuldigd te worden. Incest wordt als minderwaardig gezien ten opzichte van pedofilie en wordt

¹⁰² Ibidem, 194.

¹⁰³ Sandfort, *Pedoseksuele kontakten*, 135.

¹⁰⁴ Sandfort, *Jongens over vriendschap*, 22.

¹⁰⁵ Sandfort, *Pedoseksuele kontakten*, 132.

¹⁰⁶ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 2*, 25.

¹⁰⁷ Möller, *Pedofiele relaties*, 17.

vaak uitgevoerd door een pseudo-pedofiel.¹⁰⁸ ‘Voor een kind komt wordt het een natuurlijke, vanzelfsprekende zaak dat er geen seks tussen hem en zijn ouders is. Een kind komt in een complete psychische chaos terecht als deze basishouding wordt aangetast.’¹⁰⁹

Brongersma spreekt minder negatief over dit fenomeen. ‘Er is in de pers en in tal van wetenschappelijke publikaties een neiging, al het dergelijk gebeuren als hoogst dramatisch en tragisch voor te stellen. In een aantal gevallen is dit ongetwijfeld juist, maar we mogen niet generaliseren. Daarvoor is incest een te wijd verbreid verschijnsel.’¹¹⁰ Incest wordt in dit boek echter behandeld onder de kop: Bedenkelijke omstandigheden. Doordat er zo’n duidelijk onderscheid wordt gemaakt, laat dit zien dat incest toch als taboe wordt ervaren. Naast incest behandelt Brongersma onder ‘bedenkelijke omstandigheden’ ook: seks tegen betaling, seks in beeld: jongens als fotomodel en als kijker, lichamelijk geweld en psychisch geweld.

Samenvatting

De auteurs komen uit voor hun eigen pedofiele ervaringen. Dit wordt niet in iedere bron letterlijk gezegd, maar kan er wel uit worden opgemaakt. Het feit dat in de verschillende bronnen over eigen ervaringen gesproken kon worden, betekent dat het niet als abnormaal gezien werd om pedofiel te zijn of pedofiele relaties te hebben gehad. Vervolgens zijn een aantal begrippen onderzocht. Pedofilie is je aangetrokken voelen tot kinderen, ook in seksuele zin, maar niet uitsluitend. Ook impliceert pedofilie niet dat men zich niet aangetrokken kan voelen tot leeftijdsgenoten. Brongersma gaat dieper in op de definitie van een pedofiel. Volgens hem schuilt er in iedereen een pedofiel. De een is echter meer pedofiel dan de ander. De pedofiel moet dus als normaal worden beschouwd. Er zijn geen speciale karaktereigenschappen die bij een pedofiel passen. Hij voelt zich enkel meer aangetrokken tot kinderen. Het is een normaal voorschijnsel. Er moet echter wel vaak herhaald worden dat de pedofiel een gewoon mens is, waardoor duidelijk wordt dat pedofilie niet geheel geaccepteerd is. De lezer lijkt overtuigd te moeten worden.

Vervolgens is er een onderscheid gemaakt tussen pedofielen en pseudo-pedofielen. Pseudo-pedofielen vallen alleen op kinderen bij gebrek aan beter. Ze

¹⁰⁸ Ibidem.

¹⁰⁹ Ibidem.

¹¹⁰ Brongersma, *Jongensliefde. Deel 2*, 26.

vallen op leeftijdsgenoten, maar kunnen om verschillende redenen geen seksueel contact krijgen met deze groep. Pseudo-pedofielen zijn de echte boosdoeners die vaak hun lusten botvieren op kinderen, terwijl pedofielen meer dan alleen seks willen. Ook wordt de pedofiele relatie besproken. Kenmerkend aan deze relatie is dat die wederkerig is. Het kind wil die ook. De rol van het kind binnen deze relatie is onderzocht. Volgens dit wetenschappelijk discours kan het kind verantwoordelijk worden gesteld voor zijn eigen beslissingen. Een kind kan goed aangeven wat hij wel of niet prettig vindt. Het kind leek op het zelfde psychische niveau te zitten als volwassenen. Wel ontbreekt een definitie voor kinderen die op ouderen vallen. Dit laat zien dat pedofilie meer wordt bekeken vanuit de volwassene.

Tenslotte is er geanalyseerd wat in deze bronnen als taboe is omschreven. Hier kwam duidelijk naar voren incest. De relatie tussen ouder en kind is anders dan tussen een andere volwassene en een kind. Incest kan negatieve gevolgen hebben en wordt als minderwaardig gezien ten opzichte van pedofilie.

Conclusie

Door de eeuwen heen is er verschillend naar pedofilie gekeken. Eind negentiende eeuw werd het gezien als ziekte. Pedofilie werd gezien als ongezond en viel onder de noemer homoseksualiteit. Juridisch is pedofilie lange tijd niet strafbaar geweest. In negentiende werd er pas een leeftijdsgrens ingesteld voor seksuele handelingen. In het Victoriaanse tijdbeeld werd het kind namelijk als asexueel gezien. Kinderen zouden geen drift hebben naar seks. In de twintigste eeuw veranderde er veel voor pedofielen er werd een aparte leeftijdsgrens ingesteld voor homoseksuele contacten. Deze mochten pas worden aangegaan vanaf eenentwintig jaar. Vanaf de jaren vijftig ontstond er onderscheid tussen homofielen en pedofielen. Ongelijkheid in relaties werd niet gewaardeerd waardoor er afkeer voor pedofielen ontstond. De homoseksuelen gingen zich afscheiden van de pedofielen en andersom. In de jaren zeventig ontstond er meer verdraagzaamheid tegenover pedofilie. Door de seksuele revolutie was er meer openheid gekomen tegenover seksualiteit. Pedofielen streefden naar acceptatie. Allerlei seksuele voorkeuren konden zich uiten, waarom dan pedofilie ook niet? Er ontstonden werkgroepen Pedofilie in Nederland die opperden dat een pedofiele relatie ook positief kon zijn voor het kind. In de maatschappij waren sommigen het eens met deze visie. Ook werden er allerlei wetenschappelijke werken gepubliceerd om de acceptatie van pedofilie te bevorderen. Door de crisis veranderde echter het politieke klimaat in Nederland. Conservatieve ideeën kregen meer de overhand. Door allerlei pedofiele seksschandalen en de beschuldiging dat Nederland de grootste kinderpornoproducent was, veranderde de kijk op pedofilie. Deze werd gekoppeld aan kindermisbruik en pedofielen werden zondebokken.

Door de vrije ideeën over seks konden pedofielen in de jaren zeventig ook vechten voor hun rechten. Om te verklaren hoe de positieve visie op pedofilie kon opkomen, is gekeken naar hoe er met seksualiteit in de jaren zeventig werd omgegaan. De jaren zeventig was een tijdperk van verdraagzaamheid. Door allerlei maatschappelijke veranderingen zoals economische groei, verschilde deze periode wezenlijk met die van daarvoor. Er kwam ruimte voor vrije tijd en steeds meer mensen werden hoger opgeleid. Ook werd op een andere manier tegen seks aangekeken. Hiervoor was seks enkel bedoeld voor de voorplanting, maar vanaf de opkomst van de pil werd seks ook als lekker gezien en kwam deze los te staan van het huwelijk. Dit veranderde de gehele kijk op seksualiteit. In het dagelijkse leven waren er grote veranderingen. Zo werd er later getrouwd en kregen mensen minder kinderen.

Ook veranderde er in de maatschappij bepaalde zaken: verschillende groeperingen kwamen op voor hun rechten, de zedelijkheidswetgeving werd herzien, seks was overal in de media en op religieus en juridisch gebied werd de stemming omtrent seksualiteit milder. Het is dan ook niet vreemd dat in dit klimaat pedofielen pleitten voor meer acceptatie.

Vervolgens is er in dit onderzoek gekeken wat voor taalgebruik er werd toegepast in wetenschappelijke werken over pedofilie. Dit om te achterhalen wat het wetenschappelijk discours omtrent pedofilie was. Hiervoor is er naar een aantal criteria gekeken: de ervaringen van de auteur, begrippen en taboes. Bij de ervaringen van de auteurs is naar voren gekomen dat de auteurs uit komen voor hun persoonlijke betrokkenheid bij pedofilie. Doordat dit in alle gevallen in het voorwoord staat, laat dit zien dat pedofilie een seksuele oriëntatie was die men langzamerhand kon toegeven. Er wordt niet met zoveel woorden gezegd 'ik ben pedofiel', maar de lezer begrijpt dat de auteur dit bedoelt. Hierdoor kan de conclusie worden getrokken dat pedofilie tot op zekere hoogte geaccepteerd was.

Daarop volgend is er naar begrippen gekeken. Pedofilie houdt in dat men zich aangetrokken voelt tot kinderen, ook in de seksuele zin. Het opvallende hieraan is dat benadrukt wordt dat een pedofiel niet enkel op seks uit is. De pedofiel wordt menselijk gemaakt. In iedereen schuilt ook een deel pedofiel. Bij de een echter meer dan de ander. De pedofiel moet dus als normaal mens gezien worden en geaccepteerd worden. De lezer moet echter overtuigd worden van het idee dat de pedofiel een gewoon mens is met iets andere seksuele voorkeuren. Dit laat zien dat pedofilie niet helemaal werd getolereerd. Vervolgens wordt er een scheidslijn getrokken tussen twee soorten groepen: pedofilie en pseudo-pedofilie. Pseudo-pedofielen kunnen geen seksueel contact leggen met leeftijdsgenoten en zoeken om deze reden die gevoelens van tederheid, liefde en seks bij kinderen. Pedofielen daarentegen voelen zich echt aangetrokken tot kinderen. Pseudo-pedofielen zijn eerder geneigd kinderen te misbruiken dan pedofielen die werkelijk iets voelen voor het kind. Hieruit kan op worden gemaakt dat pedofilie als de goede variant moet worden gezien en dat al het kindermisbruik aan pseudo-pedofilie moet worden toegeschreven.

Hierna is de pedofiele relatie onderzocht. Kenmerkend aan de pedofiele relatie is dat die wederkerig is. De relatie is niet alleen op seks gericht, maar heeft ook andere bedoelingen. Een pedofiele relatie verschilt weinig met een gewone relatie. Deze variant moet dus als normaal worden ervaren. Er is vervolgens gekeken naar de

rol van het kind in zo'n dergelijke relatie. Het kind werd in staat geacht eigen beslissingen te nemen. Zelf zou het kind kunnen besluiten wat hij wel of niet zou willen. Daarnaast bleken kinderen niet onschuldig en bezitten ze ook seksualiteit. Er werd dus anders naar kinderen gekeken. Zij hadden ook een belangrijke functie in de relatie. Voor een kind dat op een volwassene valt, bestaat echter geen term. Gerontofiel is hiervoor niet toereikend. Hierdoor wordt het toch duidelijk dat de rol van de volwassene in de relatie overheersender is dan die van het kind. Tenslotte om een beter beeld te krijgen van wat wel getolereerd is, werd onderzocht wat niet getolereerd werd. Incest met name: dit wordt gezien als een variant van pedofilie die ernstige schade kan toebrengen, waardoor deze variant niet geaccepteerd kan worden.

Uit deze analyse kunnen we opmaken dat pedofilie tot op zekere hoogte in het wetenschappelijk veld werd getolereerd. Men kon er vooruit komen dat men pedofiel was. Het onderwerp was bespreekbaar. Er werden vele wetenschappelijke werken over pedofilie gepubliceerd en het was geen taboe. De pedofiel moest als een normaal mens worden gezien en niet in de categorie abnormaal worden geplaatst. Uit het feit dat de lezers met klem overtuigd moesten worden dat pedofielen 'normaal' zijn, kan opgemaakt worden dat pedofielen toch niet geheel als normaal werden gezien. Vervolgens moest de pedofiele relatie ook als ieder andere relatie worden gezien. Het is geen misbruik, maar een wederkerige relatie. Wanneer er wel misbruik plaatsvond gebeurde dit door pseudo-pedofielen, in situaties waar bijvoorbeeld incest plaatsvond. De vraag of het onderscheid tussen pedofielen en pseudo-pedofielen gerechtvaardigd is, wordt in de besproken literatuur evenwel niet serieus behandeld, waardoor de auteurs de schijn op zich laden dat ze de negatieve houding ten opzichte van pedofilie proberen af te schuiven op een categorie 'incidentele, niet echte pedofielen', die geneigd is tot gewelddadige zedenmisdrijven. Hier is dus wel sprake van categorisering: pseudo-pedofielen werden gezien als abnormaal. Pedofilie was dus een bespreekbaar fenomeen dat niet geheel geaccepteerd was, maar waar wel tolerantie voor bestond.

Hoe kon deze tolerantie ontstaan? Dit kwam door de tijdsgeest van de jaren zeventig, waarin verdraagzaamheid centraal stond. Vele andere groepen met bijzondere seksuele voorkeuren werden ook geaccepteerd en hierdoor was het niet vreemd dat pedofielen ook steeds meer getolereerd werden. Er heerste zulke vrije ideeën over seksualiteit dat pedofilie om die reden meer geaccepteerd kon worden.

Over dit onderwerp is nog veel ruimte voor onderzoek. Er is nog nooit eerder onderzoek naar dit onderwerp gedaan. Bovendien zijn in deze scriptie slechts vijf wetenschappelijke werken over pedofilie onderzocht. Er bestaan nog meer primaire bronnen. Zo heeft Monica Pieterse, juriste verbonden aan het Instituut voor Criminologie van de Rijksuniversiteit te Leiden, interviews met kinderen en pedofielen die een pedofiele relatie hadden, afgenomen (alleen ter inzage), is er een rapport van de ad-hoc Werkgroep Pedofilie genaamd: Pedofilie en Samenleving, is er een speciaal tijdschrift over pedofilie Paidakia (tijdschrift is echter niet toegankelijk) en hebben de auteurs Brongersma, Sandfort en Möller nog vele andere werken over pedofilie uitgebracht. Vervolgens is er een speciaal archief van de NVSH en een archief van Brongersma bij het Internationale Instituut van Sociale Geschiedenis, waar het helaas niet mogelijk was om toegang tot te krijgen, maar waar waarschijnlijk ontelbare schatten verborgen liggen over dit onderwerp.

Naast dat er nog veel te onderzoeken valt, is dit onderzoek vooral in het huidige negatieve klimaat interessant. De maatschappelijke relevantie is in dit geval enorm. Het geeft weer dat er ooit ook een ander beeld over pedofielen heeft bestaan. Er rust tegenwoordig zo'n taboe op pedofilie dat het eigenlijk niet besproken kan worden. Een pedofiel is niet enkel een pedofiel. Net zoals een heteroseksueel of homoseksueel niet enkel zijn seksuele geaardheid is. Hoewel in dit essay niet de indruk wil worden gewekt dat er pro-pedofilie positie wordt ingenomen, kan dit onderzoek wel helpen iets menselijker te denken over het fenomeen en een ander licht schijnen op de huidige heksenjacht op pedofielen.

Literatuurlijst

Boeken:

- Brongersma, E., *Jongensliefde: seks en erotiek tussen jongens en mannen. Deel 1: de partners* (Amsterdam 1987).
- Brongersma, E., *Jongensliefde: seks en erotiek tussen jongens en mannen. Deel 2: schaduwzijden, bevrijding, erotiek* (Amsterdam 1993).
- Foucault, Michel, *De Wil tot Weten. Geschiedenis van de seksualiteit I*. Uit het Frans vertaald door P. Klinkenberg (Nijmegen 1985).
- Heemelaar, Matthieu, *Seksualiteit, Intimiteit en hulpverlening* (Amsterdam 2008).
- Hekma, Gert, *Homoseksualiteit een medische reputatie. De uitdoktering van de homoseksueel in negentiende-eeuws Nederland* (Amsterdam 1987).
- Hekma, Gert e.a., *Goed verkeerd. Een geschiedenis van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen in Nederland* (Amsterdam 1989).
- Hekma, Gert e.a., *Verlies van de onschuld. Seksualiteit in Nederland* (Groningen 1990).
- Hekma, Gert (ed.), *A cultural history of sexuality in the modern age vol. 6* (Oxford 2011).
- Humblet, John, *De oorverdovende stilte. Omtrent pedofilie: het gepolariseerde debat voorbij* (Antwerpen 2007).
- Krafft-Ebing, R. von., *Leerboek der zielsziekten van het geslachtsleven*. Uit het Duits vertaald (2e druk; Amsterdam zj).
- McLaren, Angus, *Twentieth-century Sexuality a history* (Oxford 1999).
- Möller, Monique *Pedofiele relaties* (Deventer 1983).
- Righart, Hans, *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict* (Amsterdam 1995).
- Ravesloot, Janita, *Seksualiteit in de jeugdfase: vroeger en nu. Ouders en jongeren aan het woord* (Amsterdam 1997).
- Sandfort, Theo, *Pedoseksuele kontakten en pedofiele relaties* (Nijmegen 1979).
- Sandfort, Theo, *Jongens over vriendschap en seks met mannen* (Amsterdam 1987).
- Tielman, Rob, *Homoseksualiteit in Nederland* (Utrecht 1982).

Artikelen:

Pekelder, Willem, 'Hoe Den Haag de pedos vertroetelde', *Groene Amsterdammer*,
20 oktober 2006; <http://www.groene.nl/artikel/hoe-den-haag-de-pedo-s-vertroetelde>.

Mirkin, Harris, 'The pattern of sexual politics' *Journal of Homoseksualiteit* 2 (1999) 1-24.

Eigenraam, Anouk, 'PSP-voorman Bram van der Lek (82) overleden', *NRC*,
30 november 2013; <http://www.nrc.nl/nieuws/2013/11/30/psp-voorman-bram-van-der-lek-82-overleden/>.

Internetsites:

Geschiedenis 24, 'Ruimte voor de pedofiel', (versie 19 maart 2013)
<http://www.geschiedenis24.nl/andere-tijden/afleveringen/2010-2011/Ruimte-voor-de-pedofiel.html>, (3 januari 2014).

Division of Gender, Sexuality & Health, 'Theo Sandfort Ph.D. Professional background', <http://gendersexualityhealth.org/people/theosandfort.html>,
(4 januari 2014).